

«مروری بر عملکرد اداره کل تعاون کردستان»

در بخش معدن

از: علی اصغر عباسی کارشناس امور تعاونیها

قادر به احداث واحدهای معدنی و صنایع وابسته به آن خواهد ساخت. این امر ضمن تامین مواد اولیه معدنی مورد نیاز صنایع کشور، نقش عمده‌ای در ایجاد اشتغال ایفا می‌نماید.

راه‌اندازی واحدهای معدنی خود مستلزم شناخت همه جانبه‌ای از عواملی است که می‌توانند امکان‌پذیری ایجاد واحدهای صنعتی، معدنی را فراهم سازند. از مهمترین این عوامل می‌توان میزان ذخیره، خلوص ماده معدنی، بازارهای مصرف، میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز و وجود عوامل زیربنایی را نام برد. در اولویت بندی‌های ایجاد صنایع معدنی و یا راه‌اندازی معادن جدید سه هدف به عنوان اهداف اصلی اجرای طرحها مدنظر قرار دارند که عمدتاً عبارتند از:

۱- اشتغالزایی

۲- تامین مواد اولیه

۳- صادرات مواد اولیه

۱- اشتغالزایی:

هر چند این مورد به عنوان اصل اول ایجاد واحدهای مختلف در استان مدنظر تمامی مسئولین است ولیکن در صنایع معدنی نمی‌تواند به عنوان اصل اول سیاست‌گذاری عنوان گردد. صنایع معدنی از نقطه نظر نسبت اشتغال به سرمایه‌گذاری در مقام مقایسه با بسیاری از صنایع دیگر از درصد کمتری برخوردار است. به عبارتی میزان سرمایه‌گذاری مورد نیاز به ازای ایجاد یکی فرصت شغلی جدید بسیار بالاست. به همین دلیل در تمامی جهان نیز سعی بر این است که بازده تولید را با جایگزینی ماشین‌آلات و روشهای جدید افزایش دهند.

طوری که در زمینه انواع سنگهای تزئینی با سهم ۱ الی ۲ درصد تولید جهانی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. این تنوع و فراوانی سنگ‌های تزئینی موقعیت ممتازی را در میان بسیاری از استانهای کشور برای استان کردستان فراهم آورده است و به دلیل ارزش، غنا و تنوع طرح و بافت، رنگ و کیفیت این نوع سنگها حائز اهمیت می‌باشد. لذا ضروریست با تلفیقی مناسب از صنعت و تکنولوژی در معادن استان ضمن به ظهور رساندن قابلیت‌های معدنی، استفاده بهینه‌ای از آنها بعمل آید.

شناخت قابلیت‌های معدنی هر ناحیه علاوه بر اینکه تاثیر بسزایی در امر برنامه‌ریزیهای اقتصادی مملکت دارد، دست اندرکاران را

در این مقاله ابتدا نقش معادن در توسعه اقتصادی استان و انواع معادن موجود آن تشریح می‌شود، سپس عملکرد اداره کل تعاون استان کردستان در بخش معدن طی چهار سال اخیر مورد بررسی قرار می‌گیرد.

الف) نقش معادن در توسعه اقتصادی استان کردستان:

استان کردستان از لحاظ زمین‌شناسی محل تلاقی بخشهای مهمی از مناطق عمده زمین‌شناسی کشور همچون زون (۱) سندج - سیرجان و روراندگی (۲) زاگرس است. به همین دلیل از لحاظ غنای معادن و توان معدنی از استانهای قابل توجه کشور محسوب می‌شود. به

براساس آمار رسمی، بازدهی فردی در معادن استان بطور متوسط هر نفر ۵/۷ تن (۳) در روز است که بسیار پایتتر از استانداردهای جهانی و حتی در مقایسه با کشورهای چون هند و پاکستان می‌باشد. این امر منجر به کاهش بازدهی ریالی در معادن شده و قدرت رقابت را در بازارهای منطقه‌ای و جهانی محدود می‌سازد. پس نمی‌توان اشتغالزایی را به عنوان اصل اساسی در ایجاد واحدهای معدنی و یا صنایع مربوطه به حساب آورد. هر چند که ایجاد واحدهای جدید می‌تواند به جذب نیروهای فعال کمک کند.

۲. تامین مواد اولیه:

در این بخش از اولویت‌بندیها، تمامی عوامل اقتصادی در ارزیابی ایجاد واحدهای صنعتی - معدنی دخالت مستقیم دارند. تولید نیاز به مصرف دارد و بررسی بازارهای مصرف اصل اول امکانپذیری است و این در صورتی امکانپذیر است که ظرفیت‌های مصرف در فواصل اقتصادی طرح موجود باشد.

بیان فواصل اقتصادی طرح خود تابع مستقیمی از ارزش ماده معدنی است و این به نوبه خود بستگی تامی به نیازهای بازار دارد. با توجه به این موارد، مواد معدنی تقسیم‌بندیهای خاصی را به خود می‌گیرند، بخشی از آنها به دلیل تولید گسترده، فراوانی و ارزش نسبتاً کم فقط قابلیت مصرف در بازارهای محلی و همجوار خود را دارند که مواد اولیه مصالح ساختمانی از بارزترین انواع آنها هستند.

بخش دوم از مواد معدنی گستره کمتری داشته و یا مصرف فراوانی در صنعت دارند که

بالتبع ارزش بیشتری را داشته و می‌توان آنها را به مناطق دورتر حمل کرد سنگهای تزئینی، آهن، منگنز، سیلیس و فلوسیات و... نمونه‌های بارز اینگونه مواد هستند.

بخش سوم از مواد معدنی نیز به دلیل عدم تولید آنها در مقیاس وسیع، نیاز شدید صنایع خاص به آنها و مشکلات استخراج، ارزش بسیار بالایی را داشته و در سطح جهانی متقاضیان فراوانی دارند. این امر سبب می‌شود که در صورت پایین بودن قیمت تمام شده و یا کیفیت بالای محصول تولیدی بتوان در بازارهای منطقه‌ای و جهانی وارد عمل شده و آنها را عرضه نمود. سیلیسهای پرعیار، تیتانیوم، پروسیت و غیره از نمونه‌های مشخص این گونه مواد هستند.

۳. صادرات مواد اولیه:

یکی از مهمترین ویژگیهای استان کردستان وجود ذخایر معدنی با خلوص بسیار بالا ولیکن ذخایر کم حجم و پراکنده است. تقریباً می‌توان گفت که تمامی ذخایر سیلیس، فلوسیات، آهن، تیتانیوم، منگنز، سرب، روی و مرمر استان از این وضعیت برخوردار هستند.

کیفیت بسیار بالای اینگونه مواد معدنی سبب گردیده که در جهان بازارهای مناسبی برای آنها وجود داشته باشد. اما بدلیل بازدهی و ریالی کم معدنکاری در استان و مشکلات محلی مواد اولیه قیمت‌های تمام شده به نحوی است که سودآوری چندانی برای تولیدکننده دربر ندارد. در همین حال این مواد را می‌توان با تغییرات جزئی یا کلی در آنها و انجام عملیات فرآوری به مواد نیمه‌کار شده تبدیل کرد که پایه‌های مصرف صنعتی داشته و در

بسیاری از موارد علاوه بر تقلیل وزن و حجم مواد قابل انتقال، ارزش بالاتری را دارند. به عنوان مثال سیلیسهای پرعیار کردستان قیمتی در حدود ۳۵ دلار را هنگام تحویل در بنادر کشور دارا می‌باشند، حال آنکه در صورت دانه‌بندی و بسته‌بندی کردن قیمت تا ۱۶۰ دلار افزایش می‌یابد و اگر امکان تولید سیلیس گداخته فراهم آید علاوه بر تقلیل جمعی معادل ۳۰٪، قیمت آن تا ۲۵۰ دلار افزایش پیدا می‌کند.

ب) انواع معادن موجود در استان کردستان:

در حال حاضر ۱۳۷ معدن در استان به بهره‌برداران بخشهای خصوصی و تعاونی واگذار گردیده که ۵۱ مورد آنرا انواع سنگهای تزئینی با ذخیره قطعی ۵۰۰ (۴) میلیون تن و ذخیره احتمالی بیش از یک میلیارد تن تشکیل می‌دهد. از معادن مهم استان پس از انواع سنگهای تزئینی می‌توان به سنگ گچ، سنگ آهک، پوکه معدنی، سنگ سیلیس، سنگ آهن، نمک، فلورین و آنتیموان اشاره کرد که مختصراً به شرح هر کدام از آنها می‌پردازیم.

۱. سنگهای تزئینی: این سنگها با توجه به خواستگاه اصلی و نوع آنها به سه دسته رسوبی، آذرین و دگرگونی تقسیم می‌شوند اینک به برخی از ویژگیهای زمین‌شناسی هر یک اشاره می‌شود:

الف) سنگ تزئینی رسوبی: این نوع سنگ گرچه بخش کمی از سنگهای تزئینی استان را شامل می‌شود ولی از لحاظ زیبایی و تنوع رنگ عمدتاً (قرمز، سبز) قابل توجه و یا حتی منحصر به فرد هستند. این سنگها به سنگ

قرمز سنندجی شهرت دارند و اکثر معادن آن در گاووشان، شترمل و نجف آباد در جنوب سنندج و در مسیر جاده سنندج، کامیاران قرار گرفته‌اند.

ب) سنگ تزئینی آذرین: انواع سنگهای آذرین از نوع گرافیت، گرانودیوریت و گابرو در شرف بهره‌برداری یا در مرحله اکتشاف است از جمله می‌توان به سنگ گرانودیوریت، گابرو و یا لابرادیوریت، گابرو معروف به مروارید در نزدیکی کامیاران و گرانودیوریت کنگره قروه و گرانیت مریوان و نیز انواع گرانیت‌های اطراف سقز اشاره نمود.

ج) سنگهای تزئینی دگرگونی: بخشهای آهکی موجود در دگرگونه‌های نواحی شرقی و مرکزی استان بعنوان غنی‌ترین معادن این سنگها قابل استفاده هستند و کانسارهای متنوعی را در مناطق مختلف استان به ویژه در منطقه قروه تشکیل داده‌اند. ذخایر سنگهای دگرگونی قروه تا پایان سال ۷۳ در حدود ۹/۵ میلیون تن برآورد گردیده که سالیانه نزدیک به ۴۶۰ هزار تن از آنها برداشت می‌شود به عبارتی عمر محاسبات آن حدود ۲۰ سال فرض شده است. مرمریت قروه حاصل دگرگونی سنگهای کربناته هستند که در طی فرایند مرمریتی شدن تبلور مجدد پیدا کرده و به انواع مرمر و مرمریت تبدیل شده‌اند که حسب شدت دگرگونی و ترکیب سنگ مادر و براساس بافت و شکل و اندازه دانه‌بندی و شدت بلورین و یا نوع کانهای تحت عنوان چینی، کریستال و ابری طبقه‌بندی می‌شوند.

کردستان از لحاظ ذخایر سنگ تزئینی در سطح کشور از موقعیت ممتازی برخوردار بوده، در رده استانهای اول تولیدکننده این

سنگ قرار دارد. و با تولید پنج میلیون تن سنگ تزئینی در سال ۷۳ حدود ۱/۵ درصد تولید جهانی سنگ را به خود اختصاص داده، عمدتاً صادرات آن به صورت سنگ خام بوده است که دارای ارزش افزوده کمی می‌باشد و باید اذعان کرد این مشکل عمدتاً ناشی از عدم پیشرفت و هماهنگی تکنولوژی در صنعت استان در مقایسه با سایر کشورهای دارای این صنعت است.

۲. سنگ سبک: استان کردستان بدلیل قرار گرفتن در سلسله جبال زاگرس و شرایط خاص کولابی دوران سوم در محدوده بیجارگروس دارای ذخایر قابل توجهی از سنگهای گچی است. در حال حاضر چهار معدن سنگ گچ با میزان استخراج سالیانه بیش از یکصد هزار تن فعال می‌باشند که کارخانه گچ کردستان واقع در بیجار با توان تولید روزانه ۵۰۰ تن به وسیله آنها تغذیه می‌شود.

۳. سنگ آهک: آهک الوند قلی بیجار با ذخیره احتمالی بیش از ۱۰۰ میلیون تن از

جمله معادن آهک کردستان می‌باشد سنگ آهک و خاک رس از مواد اولیه تهیه سیمان مصرفی به عنوان مصالح ساختمانی می‌باشند.

۴. پوکه معدنی: پوکه‌های معدنی کردستان عمدتاً در مسیر تکاب، قروه تشکیل شده‌اند شمالی‌ترین ذخیره در قراقره (شمال بیجار) و جنوبی‌ترین آنها در سیاه کوه (شمال شرقی قروه) شناسایی شده‌اند. میزان ذخیره پوکه‌های معدنی استان بسیار زیاد است و در چهار ذخیره شناخته‌شده که حجمی بیش از ۵۰۰ میلیون مترمکعب را اشغال می‌نماید. در حال حاضر ۵ معدن پوکه فعال می‌باشند که ۴ واحد آن به صورت تعاونی اداره می‌شوند. این ماده معدنی کاربردهای زیر دارد.

- ۱- به عنوان مواد دانه‌بندی شده سبک در پوشش سقفها
- ۲- به عنوان عایق حرارتی در ساختمانها
- ۳- به عنوان ساینده در صنایع سبک
- ۴- به عنوان مواد اولیه اصلی برای تولید پشم سنگ

۵- در تولید بتن سبک

۵- سنگ سیس: کانسارهای سیس استان به دو صورت رسوبی و آذرین، دگرگونه در نقاط مختلف کردستان بویژه در سقز، بانه، دیواندره و قروه وجود دارد.

مطالعات اولیه میزان ذخایر سیس رسوبی استان کردستان را در حدود ۲ میلیون تن برآورد نموده‌اند که عیار متوسط در آنها ۹۷٪ و میزان اکسید آهن تا حدود ۲٪ می‌باشد. عیار بالای این مواد گاه به ۹۹/۸ درصد نیز می‌رسد که خواستاران فراوانی را در تولید کریستال، شیشه‌های ظروف و... دارد.

مهمترین مشکلات موجود عدم مطالعه کافی بر روی اینگونه ذخایر است هر چند مطالعات اولیه مقدار کل ذخایر و مکان‌یابی دقیق احداث واحدهای تولید پودر را ضروری می‌سازد. در مورد بازار مصرف برای پودر پرعیار سیلیس هیچگونه محدودیتی وجود ندارد.

۶- سنگ آهن: بخش عمده‌ای از ذخایر فلزی استان را آهن تشکیل می‌دهد که تقریباً در تمام نواحی شرقی، شمال شرق و مرکز استان به صورت کانسارهای کوچک و بزرگ وجود دارند.

کلاً بهره‌برداری از ذخایر بزرگ سنگ آهن توسط شرکتهای وابسته به دولت امکانپذیر است و سرمایه‌گذاری بالا در توان بخشهای خصوصی و تعاونی نمی‌باشد. از معادن مهم سنگ آهن استان کردستان می‌توان به معادن شهرک بیجار با ذخیره بالغ بر ۴۲ میلیون تن، گلالی قروه با ۱۱ میلیون تن^(۵) و

ذخیره ژئوفیزیکی معادل ۷۰ میلیون تن اشاره کرد.

۷- نمک: از مهمترین معادن سنگ نمک استان می‌توان از معدن نمک آبی بیجار با تولید سالانه حدود ۵۰۰۰ تن نمک اشاره کرد که متاسفانه تاکنون از آن بجز برای تولید نمک بلورین استفاده دیگری صورت نگرفته است.

۸- فلورین: ماده معدنی فلورین که در صنایع ذوب فلزات به عنوان نمک ذوب به مصرف می‌رسد در صنایع دارویی بهداشتی و نیز برای تهیه اسید فلوریدریک کاربرد اساسی دارد. تعاونی فلورین قادر آباد سقر با استخراج سالیانه ۱۰۰۰ تن تنها واحد فعال در این رشته می‌باشد.

۹- آنتیموان: از جمله مواد معدنی آنتیموان می‌باشد که دارای ارزش استراتژیک است. معدن آنتیموان راشکسن قروه جزء معادن مهم استان بود، که در حال تجهیز و آماده سازی

جدول ۱- تعداد و میزان استخراج معادن فعال استان در سال ۷۲ با مقایسه

تعاونیهای معدنی فعال^(۶)

ردیف	نام ماده معدنی	تعداد کل	میزان استخراج (سالیانه تن)	تعداد تعاونی	میزان استخراج (سالیانه تن)
۱	مرمریت	۳۲	۶۰۶۳۰۰	۹	۱۵۵۱۰۰
۲	مرمر	۹	۱۸۹۵۰	-	-
۳	تراورتن	۱	۱۵۰۰۰	۱	۱۵۰۰۰
۴	گرانیت	۲	۱۳۰۰۰	۱	۸۰۰۰
۵	یوکه معدنی	۵	۸۰۰۰۰	۲	۸۰۰۰
۶	خاک رس	۱	۴۰۰	-	-
۷	سنگ آهک	۲	۱۱۳۰۰۰۰	۱	۳۰۰۰۰
۸	سنگ لاشه	۷۴	۲۷۳۵۰۰	۱	۱۲۰۰۰۰
۹	سنگ گچ	۴	۲۶	-	-
۱۰	نمک آبی	۱	۵۰۰۰	-	-
۱۱	فلورین	۱	۱۰۰۰	۱	۱۰۰۰
۱۲	سیدلیس	۲	۱۹۰۰۰	-	-
۱۳	سنگ آهن	۲	۱۸۰۰۰۰	-	-
۱۴	آنتیموان	۱	تجهیز و آماده سازی	-	-
	جمع	۱۳۷	۲۳۴۲۱۷۶		۴۰۹۱۰۰

می‌باشد. ماده معدنی آنتیموان در صنایع دارویی و پزشکی، سم‌سازی و نظامی و همچنین در صنعت باتری‌سازی مورد استفاده فراوان دارد.

ج- چهار سال عملکرد اداره کل تعاون استان کردستان در بخش معدن

اداره کل تعاون کردستان به منظور افزایش تولید و ایجاد اشتغال در راستای اهداف عالیه بخش تعاون که مبارزه با فقر و تلاش در جهت تحقق عدالت اجتماعی و حرکت در مسیر توسعه اقتصادی کشور در راس آن قرار گرفته، اقدام به تشویق و ترغیب تعاونگران به سرمایه‌گذاری و تشکیل تعاونیهای معدنی نموده که این روند هر سال نسبت به سال قبل از رشد بیشتری برخوردار بوده و بر تعداد تعاونیهای معدنی افزوده شده است.

طبق آمارهای اداره کل معادن و فلزات استان تعداد معادن کردستان تا پایان سال ۷۴ در بخشهای خصوصی و تعاونی ۱۳۷ معدن وجود داشته است که از این تعداد ۷۴ معدن به استخراج سنگ لاشه اشتغال داشته که از ارزش اقتصادی زیادی برخوردار نیست علاوه بر این معادن، ۶۳ واحد معدنی دیگر دارای تنوع خاصی از لحاظ نوع ماده و ارزش آن می‌باشد.

لازم به ذکر است که از ۷۴ واحد سنگ لاشه فقط یک واحد به صورت تعاونی اداره می‌شود اما از ۶۳ واحد دیگر معادن فعال ۱۷ واحد به صورت تعاونی اداره می‌شوند که از اهمیت خاصی برخوردار هستند.

با توجه به جدول شماره «۱» در می‌یابیم که بیشترین تعداد تعاونیهای معدنی در بخش

ارقام سرمایه به هزار ریال

سال	تعداد تعاونی	اعضاء	اشتغال	کل سرمایه گذاری	سهم بانک	سهم مجری
تا پایان ۷۱	-	-	-	-	-	-
۱۳۷۱	۱	۱۵	۳۵	۳۹۲۲۹	۲۴۰۰۰۰	۲۵۲۲۲۹
۱۳۷۲	۲	۱۴	۵۲	۵۷۴۴۲۸	۲۲۰۰۰۰	۱۵۴۴۲۸
۱۳۷۳	۳	۲۱	۶۸	۱۶۳۷۵۳۶	۱۴۱۰۰۰۰	۲۳۷۵۳۶
۱۳۷۴	۴	۳۸	۴۱	۲۵۰۷۳۳۶	۱۷۴۰۰۰۰	۷۶۷۳۳۶
جمع	۱۰	۸۸	۱۹۶	۵۲۲۱۵۲۹	۳۸۱۰۰۰۰	۱۴۱۱۵۲۹

در سال ۱۳۷۳ تعداد تعاونیهای به ثبت رسیده ۵ واحد می‌باشند که در این سال میزان اعتبارات اعطایی با جهش سریع و چشمگیر به ۱۴۱۰۰۰۰ (هزار ریال) (طبق جدول شماره ۳) رسید که بیش از ۳ برابر تسهیلات اعطایی سال قبل می‌باشد. به علاوه در این سال ۲۳۷۵۳۶ (هزار ریال) توسط مجریان تعاونیها به عنوان سهم آورده اعضاء تلقی و جز سرمایه گذاری قرار گرفت که خود نشان تمایل و اعتماد معدنکاران استان به فعالیت در بخش تعاونی می‌باشد. در سال ۷۴ یک واحد تعاونی معدنی با عضویت ۱۲ نفر و اشتغالزایی ۱۴ نفر به ثبت رسیده اما در اواخر همین سال مقدمات تبدیل معادن شهاب سنگ که از معادن مرغوب و وسیع استان می‌باشد به شکل تعاونی فراهم گردید و این معدن در اوایل سالجاری به صورت تعاونی درآمد. لازم به توضیح است تعاونی شهاب سنگ قروه با در اختیار داشتن ماشین آلات و تجهیزات پیشرفته و استفاده از کادری مجرب و متخصص و با بهره‌گیری از روشهای نوین استخراج در حال حاضر جزو معادن مطرح و با اهمیت استان است که تحت پوشش اداره کل تعاون کردستان می‌باشد.

در سال ۷۴ برای ۴ واحد تعاونی اعتباری

استخراج پایین و از قدیمترین و از ابتداییترین روشهای استخراج استفاده می‌نمودند. در سال ۷۱ واحد جدیدی به ثبت نرسید اما از آن سال به بعد در اثر تلاش و پیگیری وسیع این اداره کل به منظور جذب معدنکاران در جهت تشکیل تعاونی و آشنایی آنان با اهداف بخش تعاون این تعداد رو به افزایش گذاشت، بطوری که در سال ۷۲ با یک جهش سریع ۵ تعاونی معدنی با عضویت ۳۸ نفر و اشتغالزایی ۴۲ نفر به ثبت رسیدند.

در همین سال (۱۳۷۴) به دو واحد از تعاونیهای معدنی از محل اعتبارات تبصره ۳ معادل ۴۲۰۰۰۰ (هزار ریال) وام اعطاء شده که در مقایسه با سال ۷۱ تقریباً دو برابر رشد را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۳ روند تشکیل تعاونیهای معدنی

از ۷۰ تا ۷۱ (۷)

سال	تعداد تعاونی معدنی	اعضاء	اشتغال
تا پایان ۷۱	۱۲	۸۲	۳۴۵
۱۳۷۱	-	-	-
۱۳۷۲	۵	۳۸	۴۶
۱۳۷۳	۵	۴۳	۶۲
۱۳۷۴	۱	۱۲	۱۴
جمع	۲۳	۱۷۷	۴۶۷

استخراج مرمریت و مرمر متمرکز شده‌اند که مورد استفاده آنها در فعالیتهای عمرانی می‌باشد.

از دو واحد گرانیت فعال یک معدن آن که دارای گرانیت منحصر بفردی است بصورت تعاونی اداره می‌شود. در بخش استخراج پوکه معدنی از ۵ معدن فعال ۴ واحد آن تعاونی می‌باشد که با توجه به کاربردهای صنعتی آن می‌توان امید به ایجاد اشتغال و تولیدات پیشرفت را در این معادن داشت.

از دیگر معادن مهم که به صورت تعاونی اداره می‌شوند می‌توان به معدن فلورین اشاره کرد که از اهمیت استراتژیکی بالایی برخوردار است. بعلاوه می‌توان از معدن عمارت که به استخراج و دانه‌بندی کربنات کلسیم در شهرستان دیواندره اشتغال دارد نام برد این تعاونی در حال حاضر قسمت عمده محصولات معدنی خود را صادر می‌کند و می‌تواند در توسعه اقتصادی استان اهمیت داشته باشد.

با دقت در جدول شماره ۱ در می‌یابیم که در سال ۷۴ میزان استخراج تعاونیهای معدنی استان معادل ۴۰۹۱۰۰ تن بوده که ۱۷/۵٪ کل استخراج آن سال، معادن را شامل می‌شود با لحاظ نمودن اهمیت ماده معدنی استخراج شده توسط تعاونیهای معدنی اهمیت این بخش روشنتر می‌شود.

با توجه به موارد فوق‌الذکر اکنون به بررسی روند تشکیل تعاونیهای معدنی از سال ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۴ می‌پردازیم.

با توجه به جدول شماره ۲ تا پایان سال ۷۱ تعداد تعاونیهای معدنی استان ۱۲ واحد بوده که هیچکدام از آنها به دلیل عدم استفاده از تسهیلات بخش تعاون، دارای ظرفیتهای

معادل ۱۷۴۰۰۰۰ (هزار ریال) به تصویب رسید که رقم تسهیلات اعتباری رشد چشمگیری را نشان می‌دهد در همین سال مشارکت معدنکاران معادل ۷۶۷۲۳۶ (هزار ریال) بوده که این نیز قابل توجه است. با جمع میزان تسهیلات اعطایی به تعاونیهای معدنی در طول چهار سال اخیر اهمیت عملکرد اداره کل تعاون و مدیریت آن در احیاء و پیشبرد فعالیتهای معدنی استان روشن می‌شود. برای اثبات این مطلب به مقایسه میزان سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در چهار سال اخیر می‌پردازیم:

در چهار سال اخیر از طریق بخش تعاون به تعاونیهای معدنی جمعاً ۳۸۱۰۰۰۰ (هزار ریال) وام اعطاء گردید که و میزان سرمایه‌گذاری مجریان معادل ۱۴۱۱۵۲۹ هزار ریال است براساس این ارقام، جمعاً کل سرمایه‌گذاری در بخش تعاونیهای معدنی، معادل ۵۲۲۱۵۲۹ (هزار ریال) می‌باشد. و این در حالی است که کل اعتبارات اعطایی در چهار سال اخیر از طریق بخش خصوصی به معدنکاران استان معادل ۳۸۰۰۰۰ (هزار ریال) می‌باشد. بدین ترتیب ۸۱٪ از کل اعتبارات اعطایی به بخش معدن استان توسط تعاونیهای معدنی جذب شده است که این امر بیانگر کارآیی و علاقه مسئولین اداره کل تعاون به سرمایه‌گذاری در این بخش مهم و استراتژیک استان جهت محرومیت‌زدایی و ایجاد فعالیتهای مولد و اشتغالزا می‌باشد. بعلاوه اکثر معدنکاران به نتیجه رسیده‌اند که با فعالیت در بخش تعاون استان، عقد قراردادهای بلندمدت، دسترسی آسان به تسهیلات مالی، برخورداری از یک سری معافیت‌های مالیاتی و بیمه‌ای و... برای آنها وجود دارد لذا

روزبه‌روز این تمایلات بیشتر شده و در نتیجه بر تعداد تعاونیهای معدنی هر سال افزوده می‌شود.

۱- گستره وسیع

۲- حرکت لایه‌ها یا طبقات زمین بر روی هم

۳- تحقیق طرح زمینه‌یابی ایجاد تعاونیهای مولد و اشتغالزا، کمیته تحقیقات تعاون کردستان

۴- تحقیق طرح زمینه‌یابی ایجاد تعاونیهای مولد و اشتغالزایی - تعیین کمیته تحقیقات تعاون کردستان

۵- عملکرد ۶۸ تا ۷۴ اداره کل معادن و فلزات

۶- عملکرد ۷۴ اداره کل معادن و فلزات

۷- عملکرد ۷۱ تا ۷۵ اداره کل تعاونی

۸- عملکرد ۷۱ تا ۷۵ اداره کل تعاون کردستان

منابع:

۱- عملکرد اداره کل معادن کردستان تا پایان ۷۴

۲- عملکرد سال ۱۳۷۳ اداره کل معادن و فلزات استان کردستان

۳- عملکرد سالهای ۷۱ تا ۷۵ اداره کل تعاون استان کردستان

۴- تحقیق طرح زمینه‌یابی ایجاد تعاونیهای مولد و اشتغالزایی - کمیته تحقیقات تعاون کردستان

بقیه از صفحه ۲۶

اعداد و ارقام ارائه شده تا به حال مبلغ ۱۸/۹ میلیارد ریال از محل اعتبارات تبصره ۳ قانون بودجه سنوات ۱۳۷۴-۱۳۷۱ به شرکتیهای مذکور تخصیص داده شده و جذب گردیده است همچنین قریب به اتفاق طرحها طی سالهای ۷۳-۷۲ به تصویب رسیده است که تاکنون فقط یک مورد از آنها به مرحله بهره‌برداری رسیده و بسیاری از طرحها بدون پیشرفت مناسب فیزیکی می‌باشند. اهم مشکلات موجود در جهت عدم

دستیابی به اهداف را می‌توان به شرح ذیل بیان نمود:

الف) افزایش بی‌رویه و غیرقابل پیش‌بینی قیمت‌ها (مصالح، تجهیزات و...) در مقایسه با هزینه‌های تخمینی در طرح اولیه.

ب) عدم همکاری سازمان بهداشت و درمان و آموزش پزشکی استانها در خصوص صدور پروانه تاسیس و...

ج) عدم تامین مالی اعضاء جهت سرمایه‌گذاری بیشتر.

و) عدم همکاری بانکهای عامل.

ه) عدم تطبیق شرایط اینگونه طرحها با ضوابط و آئین‌نامه‌های وزارت تعاون در خصوص بهره‌جستن از تسهیلات تبصره ۳ و شرایط اعضاء.

و) عدم تدوین و بررسی جامعه طرح اولیه.

ز) ضعف مدیریت در برخی از تعاونیها.

ه) عدم نظارت ادارات کل تعاون بر عملکرد، پیشرفت و روند کلی طرحهای مذکور تعاونیها.

پیشنهادهای

الف) به منظور ایجاد همکاریهای لازم و آشنایی با بخش تعاون از سوی ارگانهای ذیربط و به جهت سرمایه‌بر بودن اینگونه طرحها مضافاً تخصصی بودن آنها اصلاح است به هنگام تشکیل شرکت تعاونی در این زمینه جلسه مشترکی با حضور مدیر کل تعاون استان، رئیس سازمان بهداشت و درمان استان، ریاست بانک عامل و... تشکیل شود.

ب) با توجه به مشکلات موجود آمده در خصوص تعدادی از شرکتیهای تعاونی درمانی که اقدام به تاسیس شرکت نموده لیکن موفق به دریافت پروانه تاسیس از سوی وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی نگردیده‌اند، مجدداً طی بخشنامه‌ای به ادارات کل استانها ابلاغ شود که ارائه موافقت اصولی، پروانه تاسیس و اخذ مجوزهای مربوطه از ارگانهای ذیربط جهت تشکیل و تکمیل پرونده متقاضیان الزامی است.

ج) نظارت بیشتر ادارات کل تعاون استانها در روند کلی طرحها.